

Radosław Wtorek
Kancelaria Radcy Prawnego

Tychy, dnia 28 listopada 2016 roku

Trybunał Konstytucyjny
al. J. Ch. Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący: M Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
ul.
T
KRS:
reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu
radcę prawnego Radosława Wtorek (nr wpisu KT 3760)
Kancelaria Radcy Prawnego Radosław Wtorek
ul. Harcerska 51, 43-100 Tychy

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Działając w imieniu Skarżącej – M Sp. z o. o. z siedzibą w T w oparciu o postanowienie Sądu Rejonowego w T z dnia września 2016 roku wydane w sprawie o sygn. akt (kopia w załączeniu) oraz decyzję Okręgowej Izby Radców Prawnych w Katowicach z dnia listopada 2016 roku (otrzymaną w dniu 15 listopada 2016 roku), której kopię w załączeniu przedkładam na podstawie art. 47 i art. 48 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 22 lipca 2016 roku wnoszę o stwierdzenie, że przepisy kodeksu postępowania cywilnego na podstawie których sąd orzekł ostatecznie o prawach i wolnościach skarżącego tj.:

1. art. 394 § 1 kodeksu postępowania cywilnego w zakresie jakim, wymienia on przypadki kiedy stronie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu I instancji i odwraca zasadę konstytucyjną zgodnie z którą, wyjątki od zasady prawa do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji określa ustawa, jest niezgodny art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji,
2. art. 117³ kodeksu postępowania cywilnego w zakresie jakim, czynność sądowa polegająca na wyznaczeniu pełnomocnika z urzędu dokonywana jest przez organ samorządu adwokackiego lub radcowskiego, który nie jest ani niezależnym i niezawisłym sądem ani trybunałem, jest niezgodny z art. 10 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji,
3. art. 118 § 5 kodeksu postępowania cywilnego w zw. z art. 21 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w zakresie jakim, pełnomocnik z urzędu (radca prawny lub adwokat) rozstrzyga o zasadności skargi konstytucyjnej, jest niezgodny z art. 79 ust. 1 oraz art. 188 pkt 5 w zw. z art. 10 ust. 2 i w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Jednocześnie wnoszę o zasądzenie od Skarbu Państwa (stawki powiększonej o podatek od towarów i usług) kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w wysokości 150% stawki przewidzianej w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 roku, które to koszty nie zostały zapłacone przez Skarżący ani w całości ani w części. Znaczny nakład pracy związany ze sporządzeniem niniejszej skargi, w tym czas (kilka dni), kilka wizyt w Sądzie Rejonowym w T na przeglądanie akt sądowych, spotkanie z klientem z urzędu w siedzibie Kancelarii oraz wkład pracy radcy prawnego w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych oraz znaczny stopień zawichości sprawy uzasadnia zasądzenie kosztów pomocy z urzędu w wysokości 150% stawki określonej w w/w rozporządzeniu.

Wskazuję, że ostateczne rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w K z dnia czerwca 2016 roku wydane w sprawie o sygn. akt , w związku z którym skarżący dopatrył się naruszenia jego konstytucyjnych praw i wolności, zostało doręczone skarżącemu 25 lipca 2016 roku. Jak zostało już podane powyżej decyzja Okręgowej Izby

Radców Prawnych w Katowicach o wyznaczeniu radcy prawnego Radosława Wtorek jako pełnomocnika z urzędu (celem wniesienia skargi konstytucyjnej z postanowieniem Sądu Okręgowego w K z dnia czerwca 2016 roku – sygn. akt) zostało doręczone 15 listopada 2016 roku. Wniosek skarżącego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu z dnia 28 lipca 2016 roku został nadany pocztą i wpłynął do Sądu Rejonowego w T w dniu 29 lipca 2016 roku.

Uzasadnienie

I. Stan faktyczny

Wnioskiem z dnia 28 lipca 2016 roku, w związku z Postanowieniem Sądu Okręgowego w K z dnia .06.2016 r. sygn. akt Spółka M Sp. z o. o. z siedzibą w T zwróciła się do Sądu Rejonowego w T o ustanowienie pełnomocnika procesowego celem wniesienia skargi konstytucyjnej na normy postępowania regulujące tryb ustanowienia pełnomocnika z urzędu oraz tryb zaskarżania orzeczeń wydanych w związku z tym postępowaniem. W uzasadnieniu wnioskodawca powołał, że w jego ocenie „sprzeczne z prawem do Sądu tj. art. 45 ust. 1 Konstytucji i z zasadą dwuinstancyjności postępowania są przepisy art. 394 k. p. c. rozumiane powszechnie w ten sposób, iż zaskarżeniu podlega jedynie część orzeczeń wydanych jako ostatecznie w sprawie, a nie podlega zaskarżeniu każde postanowienie, które wydane jest w danym postępowaniu jako ostatecznie.” W dalszej części wniosku wnioskodawca zarzucił sprzeczność art. 357 k. p. c. z zasadą dwuinstancyjności i zasadą rzetelnego procesu. Dodatkowo wnioskodawca uznał za niezgodne z Konstytucją to, iż opinia prawna złożona w sprawie w zasadzie nie podlega kontroli sądowej, a na pewno nie podlega żadnym środkom odwoławczym – co narusza prawo do dwuinstancyjności postępowania.

W tym miejscu należy, w chronologii czasowej, przedstawić niezbędne okoliczności poprzedzające wydanie kwestionowanego przez M Sp. z o. o. postanowienia Sądu Okręgowego w K z dnia .06.2016 r. wydanego w sprawie o sygn. akt

(doręzonego wnioskodawcy 25.07.2016 r.). W sprawie o sygn. akt Sąd Rejonowy w T ustanowiono dla M Sp. z o. o. z siedzibą w T pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej w związku z postanowieniem Sądu Okręgowego w K (...). Wyznaczony pełnomocnik z urzędu sporządził opinię z dnia .08.2015 r. o braku podstaw do sporządzenia skargi konstytucyjnej. Następnie w związku z wydaną opinią M Sp. z o. o. złożyła pismem z dnia .08.2015 r. (wpływ do Sądu Rejonowego w T .09.2015 r.) wniosek o:

1. „odrzucenie kandydatury pełnomocnika wskazanej przez Okręgową Radę Adwokacką i zwrócenie się do niej o wyznaczenie nowego kandydata na pełnomocnika,
2. a w przypadku oddalenia wniosku 1 o zmianę pełnomocnika celem wniesienia w sprawie skargi konstytucyjnej zgodnej z wnioskiem strony.

Postanowieniem z dnia listopada 2015 roku wydanym w sprawie o sygn. akt

Sąd Rejonowy w T :

1. oddalił wniosek o odrzucenie kandydatury pełnomocnika wskazanego przez Okręgową Radę Adwokacką w Katowicach i zwrócenie się do niej o wyznaczenie nowego kandydata na pełnomocnika,
2. oddalił wniosek o zmianę ustanowionego pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej.

Wnioskiem z dnia grudnia 2015 roku M Sp. z o. o. zwróciła się do Sądu Rejonowego w T o pisemne uzasadnienie postanowienia z dnia listopada 2015 roku oraz przestanie odpisu orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Na skutek złożonego wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia Sąd Rejonowy w T postanowieniem z dnia grudnia 2015 roku postanowił odmówić sporządzenia pisemnego uzasadnienia postanowienia z dnia listopada 2015 roku. W uzasadnieniu wskazano, że zgodnie z art. 357 § 2 k. p. c. gdy stronie przysługuje środek zaskarżenia postanowienie należy doręczyć z uzasadnieniem, zaś w myśl art. 394 § 1 k. p. c. zażalenie do sądu II instancji przysługuje na postanowienia sądu I instancji kończące postępowanie w sprawie, a nadto na postanowienia sądu I instancji i zarządzenia przewodniczącego wymienione w pkt 1-11 tegoż paragrafu wśród których brak przedmiotowego

postanowienia. (...) postanowienie z dnia listopada 2015 roku nie jest zaskarżalne zażaleniem i nie wymaga sporządzenia uzasadnienia.

Na postanowienie z dnia grudnia 2015 roku M Sp. z o. o. złożyła zażalenie zaskarżając je w całości i wnosząc o uchylenie postanowienia oraz o skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania. Kwestionowanym przez M Sp. z o. o. o niezgodność z Konstytucją postanowieniem z dnia czerwca 2016 roku Sąd Okręgowy w K w sprawie o sygn. akt. oddalił zażalenie spółki M Sp. z o. o. Sąd Okręgowy w K w uzasadnieniu postanowienia zaznaczył, „żaden z przepisów prawa procesowego nie stanowi podstawy do uznania za zaskarżalne postanowienia, którego przedmiotem jest rozpoznanie wniosku strony o zmianę osoby ustanowionego z urzędu pełnomocnika, po wykonaniu czynności zastępstwa procesowego. Zażalenie przysługuje stronie jedynie na postanowienie o odmowie ustanowienia dla niej adwokata lub radcy prawnego zgodnie z art. 394 § 1 pkt 2 k. p. c. Wydane w dniu listopada 2015 roku postanowienie nie jest także postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie. Zatem prawidłowo Sąd Rejonowy nie sporządził uzasadnienia postanowienia z dnia listopada 2015 r. gdyż postanowienie to nie podlega zaskarżeniu. Przepis ten (art. 394 § 1 pkt 2 k. p. c.) stwierdza, że zażalenie przysługuje na postanowienie sądu I instancji, którego przedmiotem jest odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie. Postanowienie z dnia listopada 2015 roku nie dotyczyło tych zagadnień i dlatego Sąd I instancji zasadnie przyjął, że tym samym jest niezaskarżalne.”

II. Stan prawny

1. Zarzut niezgodności art. 394 § 1 k. p. c. art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji

Zgodnie z art. 78 ust. 1 Konstytucji „każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji.” Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określa ustawa.” Ustrojodawca w sposób jednoznaczny i precyzyjny określił zasadę, że wszystkie orzeczenia (decyzje) wydane w pierwszej instancji podlegają zaskarżeniu, zaś wyjątki od tej zasady winny być określone w ustawie.

Art. 78 Konstytucji kreując gwarancję procesową, wzmacnia sądową ochronę materialnych gwarancji konstytucyjnych przez zwiększenie prawdopodobieństwa ich prawidłowej realizacji w postępowaniach przed organami państwa. Sprzyja on także realizacji prawa do sądu przez to, że nakłada na ustawodawcę obowiązek powołania do życia unormowań, które umożliwiają wyeliminowanie uchybień popełnionych przez sąd I instancji.¹

Art. 394 ust. 1 k. p. c. zgodnie z zasadą konstytucyjną zawartą w art. 78 ust. 1 Konstytucji aby mógł być uznany za zgodny z Konstytucją winien zawierać szczegółowo wymienione wyjątki, kiedy to stronie zostaje odebrane prawo do zaskarżenia orzeczenia wydanego przez Sąd w I instancji. Jednak przeciwnie do treści art. 78 ust. 1 Konstytucji określa on jedynie przypadki, kiedy zażalenie (zaskarżenie) na orzeczenie I-instancyjne przysługuje.

Nawiązując do analizowanego stanu faktycznego należy zaznaczyć, że okoliczność odmówienia przez Sąd Rejonowy w T postanowieniem z dnia grudnia 2015 roku (utrzymanym w mocy przez Sąd Okręgowy w K – postanowieniem z dnia czerwca 2016 roku) sporządzenia uzasadnienia postanowienia z listopada 2015 r. doprowadziła do sytuacji, że strona postępowania nie mogła skorzystać z prawa do zaskarżenia orzeczenia i została pozbawiona rzeczywistej możliwości obrony swoich praw. W płaszczyźnie dostępu do środka zaskarżenia w powiązaniu z wymaganiami jego skuteczności lokuje się również problem uzasadnienia orzeczenia lub decyzji wydanej w I instancji, jako warunku realizacji prawa do zaskarżenia. W wyr. z 20.10.2010 r. (P 37/09, OTK-A 2010, Nr 8, poz. 79) TK zgodził się ze stanowiskiem, że brak faktycznego uzasadnienia decyzji administracyjnej powoduje, że strona postępowania, która chce skorzystać z prawa do jej zaskarżenia, pozbawiona zostaje rzeczywistej możliwości obrony swoich praw. Uzasadnienie decyzji – zarówno faktyczne, jak i prawne – stanowi niezbędny element prawa jednostki do prawidłowego zaskarżenia decyzji administracyjnej. Jego brak przesądza tym samym o naruszeniu art. 78 Konstytucji RP.²

¹ Sarjan, Bosek, Komentarz do Konstytucji RP, wydanie elektroniczne Legalis 2016,

² Ibidem,

Słusznie należy wyeksponować, że przy określaniu zakresu wyjątków w rozumieniu art. 78 zd. 2 in principio Konstytucji RP chodzi o wyznaczenie kręgu orzeczeń lub decyzji wydanych w I instancji, które mogą pozostać niezaskarżalne.³

Dodatkowo wykładnię art. 78 Konstytucji należy dokonywać przy uwzględnieniu zasady dwuinstancyjności z art. 176 ust. 1, która pełni funkcję gwarancyjną.

Należy w pierwszej kolejności wskazać, za Trybunałem Konstytucyjnym że "(...) literalne ujęcie dyspozycji art. 176 ust. 1 Konstytucji ma postać dyrektywy generalnej i dotyczy ogółu (całej klasy) postępowań sądowych, bez konstytucyjnego rozróżnienia, czy postępowania sądowe (i zapadające w nich orzeczenia) odnoszą się do rozstrzygnięcia o meritum sprawy sądowej (...) Dopuszczalność ustawowego ustanowienia wyjątków od zasady zaskarżania orzeczeń pierwszoinstancyjnych przewidziana została w art. 78 ust. 2 Konstytucji RP, nie dotyczy ona jednak postępowań sądowych, objętych dyspozycją art. 176 ust. 1 Konstytucji RP (jako *lex specialis*) w porównaniu z art. 78 Konstytucji" (wyr. TK z 27.3.2007 r., SK 3/05, OTK-A 2007, Nr 3, poz. 32, z krytyczną glosą P. Grzegorzcyka, PS 2007, Nr 11-12, poz. 190; wyr. TK z 9.2.2010 r., SK 10/09, OTK-A 2010, Nr 2, poz. 10, z krytyczną glosą M. Michalskiej-Marciniak, PPC 2011, Nr 3, s. 168; podobnie w tym zakresie wyr. TK z 30.10.2012 r., SK 20/11, OTK-A 2012, Nr 9, poz. 110).

Należy podnieść, że postanowienie wydane w przedmiocie oddalenia wniosku o zmianę pełnomocnika z urzędu, który sporządził opinię o braku podstaw do sporządzenia skargi konstytucyjnej poprzedziło postanowienie o oddaleniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia w/w postanowienia, zaś postanowienie Sądu Okręgowego w K z dnia czerwca 2016 roku jest de facto postanowieniem kończącym w sprawie, gdyż kończy postępowanie zainicjowane dla sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej.

2. Zarzut niezgodności art. 117³ kodeksu postępowania cywilnego z art. 10 ust. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji

³ Sarjan, Bosek, Komentarz do Konstytucji RP, wydanie elektroniczne Legalis 2016,
ul. Harcerska 51, 43-100 Tychy
NIP: 6462760636
mobile: +48 504413188
mail: r.wtorek@kancelariawtorek.pl
www. kancelariawtorek.pl

Art. 117³ kodeksu postępowania cywilnego uprawnia Okręgową Radę Adwokacką lub Radą Okręgową Izby Radców Prawnych do wyznaczania adwokata lub radcy prawnego jako pełnomocnika z urzędu dla strony w postępowaniu cywilnym. Przepis ten budzi wątpliwości co do jego konstytucyjności w stosunku do art. 10 ust. 2 Konstytucji i art. 45 ust. 1 Konstytucji. Wątpliwości zostają pogłębione przy odniesieniu art. 117³ k. p. c. do art. 118 § 1 k. p. c. zgodnie z którym „ustanowienie adwokata lub radcy prawnego przez sąd jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego”. Odchodząc na razie od analizy naruszenia w/w postanowień Konstytucji, a wzięwszy pod uwagę art. 118 § 1 k. p. c., treść art. 117³ k. p. c. jest obarczona wadliwością, gdyż nie ma możliwości udzielenia przez sąd, w postanowieniu o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu, pełnomocnictwa procesowego tzw. blankietowego, bez wskazania danych umożliwiających konkretyzację osoby, która jest pełnomocnikiem.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 Konstytucji władzę sądowniczą sprawują sądy i trybunały, zaś w myśl art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej „każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Koniecznym elementem zasady podziału władzy są niezależność sądów i niezawisłość sędziów" (wyr. TK z 14.4.1999 r., K 8/99, OTK 1999, Nr 3, poz. 41).

Wzięwszy pod uwagę okoliczność, że wyznaczenie przez organ samorządu zawodowego (radców prawnych lub adwokatów) konkretnej osoby z imienia i nazwiska stanowi de facto czynność ustanowienia pełnomocnika z urzędu (gdyż dopiero z chwilą wskazania konkretnej osoby można mówić o ustanowieniu pełnomocnika procesowego), która powinna być wykonywana przez organ władzy sądowniczej, a nie jest.

Aby potwierdzić zasadność zarzutu niekonstytucyjności przepisu art. 117³ k. p. c. należy sięgnąć do przepisów kodeksu postępowania karnego regulujących kwestię wyznaczania obrońcy z urzędu (art. 81 i art. 81a k. p. k.). Zgodnie z art. 81 § 1 k. p. k. jeżeli oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, prezes lub referendarz sądowy sądu właściwego do rozpoznania sprawy wyznacza mu obrońcę z urzędu, który jest wyznaczany z listy obrońców (art. 81a § 1 k. p. k.). W/w przepisy kodeksu postępowania karnego, realizując zawarte w Konstytucji zasady sprawowania władzy sądowniczej przez sądy i trybunały,

nadają wyłączną kompetencję sądom do ustanawiania obrońców z urzędu , co stanowi kolejny argument potwierdzający, że niniejszy zarzut jest uprawniony.

4. Zarzut niezgodności art. 118 § 5 kodeksu postępowania cywilnego w zw. z art. 21 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z art. 79 ust. 1 i art. 188 pkt 5 w zw. z art. 10 ust. 2 i w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji „każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.”

Art. 79 ust 1 Konstytucji ustanawia wyłączną kompetencję Trybunału Konstytucyjnego w przedmiocie rozstrzygania o skargach konstytucyjnych i ich zasadności.

Potwierdzeniem wyłącznej kognicji Trybunału Konstytucyjnego w sprawach skarg konstytucyjnych jest również art. 188 pkt 5 Konstytucji, który stanowi, że Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawie skargi konstytucyjnej, o której mowa w art. 79 ust. 1.

Abstrahując od powyższego, należy w pierwszej kolejności zaznaczyć, że stosowanie art. 118 § 5 i 6 k. p. c. na podstawie odesłania z art. 21 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 22 lipca 2016 roku (tożsame odesłanie zawarte również w poprzednich ustawach o TK) jest obarczone pierwotną wadliwością, gdyż odesłanie to dotyczy stosowania przepisów k. p. c. wyłącznie do postępowania przed Trybunałem, a nie do postępowania, które nim nie jest. Art. 21 ustawy o TK stanowi, iż „w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przed Trybunałem stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.³⁾).” Natomiast sporządzenie i złożenie przez pełnomocnika z urzędu opinii o braku podstaw do sporządzenia skargi konstytucyjnej w żaden sposób nie odbywa się w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym lecz przed sądem powszechnym, który go ustanowił pełnomocnikiem. Przecież art. 32 ust. 1 aktualnie

obowiązującej ustawy o TK w sposób jednoznaczny określa moment, w którym można mówić o wszczęciu postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, a którym jest złożenie wniosku, pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej uprawnionego podmiotu.

Należy podnieść, że art. 118 § 5 k. p. c. poprzez przekazanie pełnomocnikowi z urzędu kompetencji do rozstrzygania o zasadności skargi konstytucyjnej (lub jej braku) stanowi bezpośrednio naruszenie art. 79 ust. 1 i 188 pkt 5 Konstytucji. Co więcej ten przepis kodeksu postępowania cywilnego narusza zasadę sprawowania władzy sędziowskiej przez sądy i trybunały (art. 10 ust. 2) oraz zasadę z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Mając na uwadze powyższe wnoszę jak w petitum.

Z poważaniem

RADCA PRAWNY

Radosław Wtorek
(KT 3760)

Załączniki:

1. postanowienie Sądu Rejonowego w T z dnia września 2016 roku wydane w sprawie o sygn. akt ,
2. decyzja Okręgowej Izby Radców Prawnych w Katowicach z dnia listopada 2016 roku,
3. wydruk z Centralnej Informacji KRS skarżącej (odpowiednik odpisu aktualnego),
4. postanowienie Sądu Okręgowego w K z dnia czerwca 2016 roku wydanego w sprawie o sygn. akt (wraz z uzasadnieniem) i poprzedzające je postanowienia Sądu Rejonowego w T z dnia grudnia 2015 roku oraz z dnia listopada 2015 roku.
5. pięć egzemplarzy skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami.